

Sýkora koňadra krmí vzletné mládě modřinky

Mezidruhové krmení

Krmí někdy ptáci mláďata jiného druhu? Jistě, každý přece už viděl obrázek rákosníků krmících mládě kukačky. Občas se ale můžeme stát svědky podobného chování, i když nejde o hnízdní parazitismus.

Mezidruhové krmení bylo popsáno u více než 70 druhů ptáků 26 čeledí, většinou z řádu pěvců, ale známe ho i u dravců, měkkozobých nebo šplhavců¹. Nejčastěji se s ním setkáváme u ptáků lidských sídel, kde neujde pozornosti. A tak se mezi popsány případy nejvíce objevují vrabci domácí, červenky obecné, sýkory koňadry a modřinky, kosí černí či strízlíci obecní. Například letos na Karlovarsku pozoroval Dominik Štěpanovský modřinku pravidelně krmící kosy na hnízdě. V Anglii dokonce krmil kos mládě sojky, což je zvláště překvapující, uvážíme-li, že sojka je predátorem kosích vajec a mláďat.

K mezidruhovému krmení dochází v různých situacích a často se sejde i několik možných příčin dohromady.

Sousedící hnízda

Hnízdí-li dva druhy blízko sebe, může dříve vylíhnutá snůška přilákat pozornost sousedů. Někdy rodiče cizí ptáky, kteří chtějí jejich mláďata nakrmit, odhánějí, jindy krmí společně. Když samice zahřívá vajíčka, občas se stane, že její partner je již tak vyladěný k rodičovskému chování, že krmí na hnízdě sousedů, ačkoliv to někdy vede k vlastnímu hnízdnímu neúspěchu. Nedaleko Zvolena krmil lejssek bělokrký po dobu inkubace nejen vlastní samici, ale i mláďata drozda zpěvného v hnízdě na sousedním stromě². Malí drozdi tak byli

zásobováni žížalami a třešněmi od vlastních rodičů a lejssek jim k tomu ještě zpestřoval jídelníček hmyzem, a dokonce i odnášel trus z hnízda. Zatímco všichni drozdi byli vyvedeni, hnízdění lejska bylo neúspěšné.

Smíšené snůšky

Druhou nejčastější příčinou je přítomnost vajec dvou druhů v jednom hnízdě. Dochází k tomu zejména u dutinových hnízdičů, kteří často čelí kompetici – dutin je mnohde nedostatek, a proto se o ně bojuje. Pak se může stát, že modřinka naklade několik vajec, ale její dutinu uzurpuje větší koňadra, přidá do hnízda svá vejce a následně vyvede všechna mláďata.

Jiné příčiny

Příčinou může být i žadonění mláďat, které hnízdící ptáky stimuluje k nakrmení, ať jde o kohokoli. Tak se mláďeti konipasa bílého podařilo naléhavým žadoněním a pronásledováním dospělého kosa docílit toho, že ho nakrmil dokonce sedmkrát.

Někdy také k mezidruhovému krmení dochází po neúspěšném hnízdění jako u lejsků šedých, kteří v bouře přišli o hnízdo a pak krmili sousedící kosy. Vzácně se hnízdící ptáci ujmou osiřelých mláďat jako sameček červenky, který pomáhal krmít mladé kosy, kteří přišli o matku, a když je opustil i otec, červenka neustala v krmení až do úspěšného vyvedení kosích sourozenců.

Proč to dělají?

U smíšených snůšek lze krmení cizího druhu vysvětlit tím, že ptačí rodiče své potomky nedokážou rozpoznat až do věku kolem 10 dní. Takovou schopnost zkrátka nepotřebují, protože v této době mláďata neopouštějí hnízdo a není tedy s kým si je splést.

V ostatních případech hledáme evoluční vysvětlení jen těžko. Ptáci krmením cizích mláďat nic nezískávají, navíc často se tak děje na úkor těch vlastních. Možná jde o nechtěný důsledek jinak výhodného chování. Pro ptáky

Na Karlovarsku zalétala modřinka krmít kosí mláďata ve hnízdě pětkrát častěji než kosí rodiče

V budce v lese u Zvolena inkubovala koňadra smíšenou snůšku devíti sýkočích vajec (bílá) a čtyř vajec lejska bělokrkého (modrá); květen 2016

Mláďata krmily pouze sýkory, které odháněly lejska s potravou. Začátkem června bylo na hnízdě sedm koňader a jeden lejssek. V okolí krmili lejsci vzletné mládě, a tak lze předpokládat, že i zbylá lejsčí mláďata ze smíšeného hnízda úspěšně vyletěla.

je zřejmě nejvýhodnější strategií krmit žadonící potomky do „roztrhání těla“ a moc u toho „nepřemýšlet“. Protože to vede ke krmení mláďat cizího druhu jen velmi zřídka a chybujícího ptáka to zase tolik nestojí, je nepravděpodobné, že přírodní výběr toto nechtěné chování odstraní. Existuje i zatím nepotvrzený názor, že ptáci takto získávají rodičovské zkušenosti, které se jim budou hodit v budoucnu, například když sami přišli o hnízdo.

Vypadá to, že pro mláďata je naopak výhodné dostat potravu od kohokoli. Ale ani to není vždy pravda. Ptáčata krmená příslušníkem jiného druhu totiž mohou mít později problémy rozpoznávat jedince vlastního druhu při výběru partnera.

Podle British Trust for Ornithology, článku M. Shy a informací T. Křišťina a D. Štěpanovského

Alena Klvaňová | pracuje v ČSO, je šéfredaktorkou časopisu Ptačí svět. Věnuje se kroužkování, pozorování a sčítání ptáků a popularizaci ornitologie.

1 Shy M. M. 1982: Interspecific feeding among birds: A review. J. Field Ornithol. 53: 370–393.

2 Křišťin A. 2009: Interspecific feeding at bird nests: *Ficedula albicollis* as a helper at the nest of *Turdus philomelos*. Tichodroma 21: 98–101.